

Výbor pro národnostní menšiny ZÚK

Zpráva o činnosti Výboru pro národnostní menšiny zastupitelstva Ústeckého kraje za rok 2021

Zpracovala: JUDr. Karolína Žáková, Ph.D., předsedkyně

1. Složení Výboru a hosté

Výbor pro národnostní menšiny Zastupitelstva Ústeckého kraje (dále jen „Výbor“) byl zřízen usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje (dále jen „ZÚK“) č. 032/1Z/2020 přijatém na jeho 1. zasedání konaném dne 16. 11. 2020. Usnesením č. 037/1Z/2020 byla předsedkyní Výboru zvolena JUDr. Karolína Žáková, Ph.D. Usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 046/1Z/2020 bylo zvoleno 12 dalších členů Výboru, jmenovitě:

- PhDr. Václav Hofmann (místopředseda)
- Mgr. Hana Štrymplová
- Bc. Martin Blažek
- Mgr. Bc. Patricie Prokešová DiS.
- Jan Kuzma
- Ing. Jan Růžička
- PhDr. Marie Imbrová
- Mgr. Renata Zrníková
- Karel Karika
- Bc. Elvíra Hahnová
- Jana Chudobová
- Ing. Věra Nechybová

Vzhledem k tomu, že jediným členem Výboru hlásícím se k jiné národnosti než české, je pan Karika (romská národnost), oslovila předsedkyně Výboru bezprostředně po svém zvolení organizace národnostních menšin působící na úrovni kraje, případně celorepublikové úrovni, a požádala je o nominaci zástupců pro spolupráci s Výborem. S těmito nominanty se následně osobně setkala a navázala s nimi spolupráci.

Jedná se o následující zástupce národnostních menšin:

- Janka Nedvídková (slovenská národnostní menšina, Ústí nad Labem, nominována Obcí Slováků v ČR, z.s.)
- Martin Günther (německá národnostní menšina, Jiříkov, nominován Shromážděním německých spolků v ČR, z.s.)
- Phan Dang Anh (vietnamská národnostní menšina, Teplice, nominován Svazem Vietnamců v Ústeckém kraji)
- Rostislava Hubčuková (ukrajinská národnostní menšina, Most, předsedkyně Česko-ukrajinského sdružení Úsvit, z.s., doporučena Ukrajinskou iniciativou v ČR)

- Anatoly Orlov (ruská národnostní menšina, Teplice, předseda spolku KOVČEG-ARCHA)
- Marie Vovesná (maďarská národnostní menšina, Most, nominována Svazem Maďarů žijících v českých zemích, z.s.)
- Jančo Janev (bulharská národnostní menšina, Ústí nad Labem, nominován Asociací bulharských spolků v ČR, z.s.)
- Michael Lichtenstein (židovská národnostní menšina, Teplice, nominován židovskými obcemi působícími v Ústeckém kraji)

Vzhledem k tomu, že se při sčítání lidu v roce 2011 přihlásilo 1100 obyvatel Ústeckého kraje k polské národnosti, oslovila předsedkyně s žádostí o nominaci/doporučení zástupce i organizace zastupující v ČR polskou menšinu (Kongres Poláků v ČR, Polský kulturně osvětový svaz v ČR), bohužel se však žádného zástupce nepodařilo najít. Polská menšina navíc není v Ústeckém kraji organizována a nevyvíjí zde žádnou pravidelnou činnost.

Vzhledem k velikosti romské menšiny na území kraje (počet osob, které při sčítání lidu v roce 2011 uvedly romskou národnost, se v Ústeckém kraji pohyboval v nižších jednotkách tisíc, na území kraje však dle kvalifikovaných odhadů žije více než 63 000 Romů), navázala předsedkyně Výboru na doporučení tehdejšího koordinátora pro romské záležitosti pro Ústecký kraj, Mgr. Štefana Lukáče, spolupráci s dalšími dvěma zástupci romské menšiny, jmenovitě Miroslavem Grajcarem (předseda spolku Indigo Děčín) a Bc. Renatou Adamovou (předsedkyně Výboru pro národnostní menšiny statutárního města Chomutova).

Všichni výše jmenovaní zástupci národnostních menšin byli zváni na všechna jednání Výboru v pozici hostů a pravidelně se jednání účastnili.

Pravidelným hostem jednání Výboru byl dále krajský koordinátor pro romské záležitosti, kterým byl do konce května 2021 Mgr. Štefan Lukáč a od června 2021 jím je Ing. Karel Giampaoli, vedoucí oddělení sociální práce KÚ Ústeckého kraje.

Na jednání Výboru byli dále zváni hosté dle projednávaných bodů, příkladem jsou paní Jolana Voldánová, mluvčí Sčítání 2021 (k tématu Sčítání, lidu, domů a bytů 2021), Jan Kubíček, vedoucí ústecké pobočky Poradny pro integraci, z.ú. (k tématu cizinců žijících na území Ústeckého kraje a festivalu Barevný region), PhDr. Petr Koura, Ph.D., ředitel Collegium Bohemicum o.p.s. (k tématu stálé výstavy Naši Němci v Muzeu města Ústí nad Labem) a další. Šestáho jednání Výboru konaného dne 18. 5. 2021 se účastnil i hejtman Ústeckého kraje, Ing. Jan Schiller, který s přítomnými diskutoval především o formě zapojení zástupců národnostních menšin do činnosti Výboru.

2. Činnost Výboru

V prvních měsících svého působení se předsedkyně Výboru seznamovala s problematikou. Setkala se panem Pavlem Vodseďálkem, bývalým předsedou Výboru, prostudovala složení a činnost Výboru v předcházejících volebních obdobích, stejně jako složení a činnost obdobných orgánů působících v jiných krajích, resp. hlavním městě Praze (výbor pro národnostní menšiny je kromě Ústeckého kraje zřízen v hl. městě Praze a krajích Karlovarském, Moravskoslezském a Jihomoravském, v Libereckém kraji je zřízena Komise pro národnostní menšiny, cizince a sociální začleňování a v Pardubickém kraji Komise pro integraci romské komunity a dalších etnických skupin). Představitel těchto orgánů kontaktovala a s některými se setkala osobně. Vedle toho se setkala s několika odborníky na problematiku národnostních menšin, včetně vedoucích představitelů Rady vlády pro národnostní menšiny, prof. JUDr. Heleny Válkové, CSc. (místopředsedkyně Rady, zmocněnkyně vlády pro lidská práva) a Mgr. Martina Dzingela (místopředseda Rady za národnostní menšiny). Dvakrát též navštívila Dům národnostních menšin o.p.s. v Praze a setkala se s jeho ředitelem, Mgr. Jakubem Štědroněm, Ph.D.

S výjimkou měsíce července (letní prázdniny) se jednání Výboru se konala pravidelně vždy třetí úterý v měsíci od 14:00, za rok 2021 se tedy Výbor sešel jedenáctkrát.

Hlavní témata, kterými se Výbor zabýval v roce 2021:

a) Sčítání lidu, domů a bytů 2021

Významným tématem, kterým se Výbor zabýval v prvním čtvrtletí roku 2021, bylo Sčítání lidu, domů a bytů 2021. Pro činnost Výboru se jednalo o stěžejní událost, neboť právě při pravidelných sčítáních (konaných v ČR jednou za 10 let) se zjišťuje národnost, k níž se obyvatelé ČR a jednotlivých územních samosprávných celků hlásí. Sčítání probíhalo v období od 27. března do 11. května, sčítací formuláře bylo možné vyplnit v elektronické či listinné formě. Na únorové jednání Výboru předsedkyně pozvala paní Jolanu Voldánovou, mluvčí Sčítání 2021, která představila pravidla a průběh Sčítání a odpovídala na otázky členů Výboru a hostů z řad národnostních menšin. Předsedkyně též připravila články se základními informacemi o Sčítání jak do krajských novin, tak do městských novin města Ústí nad Labem. Dále se setkala online se zástupci organizací, které vykonávají terénní práci a poradenskou činnost v sociálně vyloučených lokalitách Ústeckého kraje, za účelem zjištění, jakým způsobem plánují zapojit se do podpory Sčítání a jaké problémy ve vztahu k tomuto tématu vidí. Zástupce organizací zároveň požádala o možnost zúčastnit se práce v terénu zaměřené na podporu účasti ve Sčítání; tuto žádost vyslyšelo sedm organizací napříč krajem (předsedkyně se následně zúčastnila terénní práce ve vyloučených lokalitách v Chomutově, Mostě, Litvínově, Teplicích a Ústí nad Labem). Konečně předsedkyně zorganizovala a se zástupci národnostních menšin spolupracujícími s Výborem natočila propagační video vyzývající obyvatele Ústeckého kraje hlásící se k jiné než české národnosti, aby svou národnosti při Sčítání uvedli (video bylo sdíleno na Youtube kanále Ústeckého kraje a sociálních sítích a celkově zaznamenalo stovky sdílení, k dispozici je zde:

https://www.youtube.com/watch?v=dYwzr8nd6uY&ab_channel=%C3%9Asteck%C3%BDkraji).

b) Podpora očkování proti onemocnění covid-19

Výbor se dále zabýval tématem podpory očkování proti onemocnění covid-19 mezi příslušníky národnostních menšin. Zvažováno bylo zapojení Výboru do iniciativy „Udělejme tečku“, a to formou propagačního videa obdobného videu, které bylo vytvořeno na podporu přihlášení se k jiné než české národnosti v rámci Sčítání 2021. Po rozsáhlé diskuzi členů a hostů z řad příslušníků národnostních menšin však od této myšlenky bylo upuštěno. Důvodem byla především rozdílná situace a vztah k očkování v rámci jednotlivých národnostních komunit. Zatímco například vietnamská komunita obecně přistupuje k očkování velmi zodpovědně a dle odhadu jejího zástupce je až 90 % dospělé vietnamské populace v ČR očkováno, romská komunita se naopak k očkování staví z velké části s nedůvěrou. Jako vhodnější byl proto zvolen individuální přístup k jednotlivým národnostním menšinám, kdy byli jejich zástupci požádáni, aby šířili podporu očkování ve svých komunitách. Otázce očkování v romské komunitě bude Výbor věnován pozornost i nadále, téma bude diskutováno mimo jiné na společném zasedání Výboru pro národnostní menšiny ZÚK, Výboru pro národnostní menšiny statutárního města Chomutova a Komise sociální a národnostních menšin, které předsedkyně plánuje uskutečnit v prvním čtvrtletí roku 2022.

c) Představování jednotlivých národnostních menšin v novinách Ústeckého kraje

V předcházejících volebních obdobích bylo o národnostních menšinách žijících na území Ústeckého kraje a jejich činnosti informováno především prostřednictvím tištěného Magazínu pro národnostní menšiny, vydávaného jednou ročně Ústeckým krajem. Předsedkyně Výboru se rozhodla tuto praxi nahradit využitím existujících mediálních kanálů kraje, jako jsou noviny Ústeckého kraje, vydávané každý měsíc v nákladu více než 300 tis. ks a distribuované zdarma napříč krajem, a webové stránky kraje. Počínaje dubnovým číslem tak předsedkyně ve spolupráci se zástupci národnostních menšin připravovala texty pro krajské noviny týkající se Výboru a jednotlivých menšin. V dubnovém čísle vyšla obecná informace o Výboru, jeho historii a významu, a od květnového čísla byla vytvořena zvláštní rubrika „Žijí u nás, žijí s námi“, v níž byly postupně představovány jednotlivé menšiny (květen – slovenská, červen – bulharská, červenec – ukrajinská, srpen – vietnamská, září – německá, říjen – romská, listopad – ruská, prosinec – maďarská a židovská). O každé menšině, resp. komunitě, je nejdříve uvedeno, jaké jsou počty osob, které se k ní na území kraje a ČR hlásí (případně spolu s počty cizinců dané národnosti na území kraje, které jsou významné zejména u Ukrajinců a Vietnamců, či s počty osob dané etnicity, které jsou významné zejména u Romů), dále je představena její historie, případná specifika, spolková činnost a její zástupce spolupracující s Výborem. Těmto zástupcům jsou pak položeny tři otázky, které se týkají dané menšiny a vztahu k většinové české společnosti. Představení každé menšiny je doplněno receptem na tradiční pokrm a několika fotografiemi.

d) Sekce věnovaná národnostním menšinám na webových stránkách Ústeckého kraje

Předsdkyně Výboru ve spolupráci se zástupci národnostních menšin připravuje zvláštní sekci webových stránek Ústeckého kraje, která bude věnována národnostním menšinám. Základem budou texty prezentované v novinách Ústeckého kraje, které budou doplněny o kontakty na zástupce národnostních menšin spolupracující s Výborem a informace o akcích pořádaných národnostními menšinami. Příslušná část webových stránek bude spuštěna do konce roku 2021.

e) Barevný region

Barevný region je tradiční akcí Výboru pořádanou od roku 2015 (v roce 2020 se akce nekonala z důvodů

opatření proti epidemii covid-19). Na svém březnovém jednání Výbor rozhodl, že se akce v roce 2021 nebude z důvodu přetrvávajících protiepidemických opatření konat v původně plánovaném termínu (květen/červen), a uložil předsdkyni předložit varianty náhradního řešení. Na květnovém jednání pak Výbor na základě materiálu předloženého předsdkyní doporučil zahájit práce na spojení festivalu Barevný region pro rok 2021 s multietnickým festivalem Barevná planeta, resp. na konání festivalu Barevný region v rámci festivalu Barevná planeta, který je tradiční akcí Poradny pro integraci, z.ú. Spojení obou akcí bylo dohodnuto s vedoucím pobočky Poradny pro integraci v Ústí nad Labem, panem Janem Kubíčkem. Akce se konala v sobotu 11. září 2021 v Městských sadech v Ústí nad Labem. Festivalu

Barevná planeta poskytli záštitu PhDr. Ing. Petr Nedvědický, primátor statutárního města Ústí nad Labem, a Mgr. Jiří Řehák, náměstek hejtmana Ústeckého kraje pro oblast cestovního ruchu, kultury a památkové péče. Festivalu Barevný region, který probíhal v rámci festivalu Barevná planeta, pak poskytl záštitu hejtman Ústeckého kraje, Ing. Jan Schiller, který na festivalu strávil část odpoledne a setkal s přítomnými hosty a zástupci národnostních menšin.

Do organizace festivalu se zapojili všichni zástupci národnostních menšin spolupracující s Výborem, kteří zajistili hudební a taneční vystoupení a někteří též stánky, na nichž byly prezentovány jejich tradice a gastronomie. Na akci byli pozváni velvyslanci, resp. zástupci velvyslanectví, všech zemí reprezentovaných zástupci národnostních menšin spolupracujícími s Výborem. Akce se zúčastnili velvyslanci Vietnamské socialistické republiky (reportáž z akce vysílala vietnamská televize) a Maďarské republiky a dále vicekonzul Generálního konzula Ruské federace v Karlových Varech a 1. tajemník Velvyslanectví Ukrajiny. Předsdkyně Výboru ve spolupráci s pracovníci oddělení vnějších vztahů a protokolu zajistila pro festival tzv. párty stan, v němž se setkali nad číší vína a malým občerstvením hejtman kraje, Ing. Jan Schiller, a primátor statutárního města Ústí nad Labem, PhDr. Ing. Petr Nedvědický, s velvyslanci a zástupci velvyslanectví, členy Výboru a zástupci národnostních menšin. Občerstvení zajišťovala příspěvková organizace Ústeckého kraje – Hotelová škola, Obchodní akademie a Střední průmyslová škola Teplice.

f) Víceletý dotační program na podporu aktivit národnostních menšin

Finanční podpora aktivit příslušníků národnostních menšin ze strany Ústeckého kraje probíhala v předchozích letech *ad hoc*, na základě individuálních žádostí podporovaných zpravidla z Fondu Ústeckého kraje. Vzhledem k tomu, že taková podpora není zcela transparentní a systémová, bylo s vedením kraje dohodnuto vytvoření samostatného dotačního programu na podporu aktivit příslušníků národnostních menšin a jeho vytvořením byla hejtmanem pověřena předsedkyně Výboru. Na červnovém jednání Výboru byly schváleny teze dotačního programu připravené předsedkyní a bylo jí uloženo program připravit. Předsedkyně se za tím účelem setkala s Ing. Vítem Slováčkem, předsedou Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva Moravskoslezského kraje, v němž obdobný dotační program funguje již více než dvě volební období a je hodnocen velmi pozitivně. Administrace programu se ujal odbor sociálních věcí pod vedením Ing. Petry Lafkové, MPA, vedoucí odboru sociální věci, s níž je momentálně program připravován tak, aby mohl být vyhlášen v lednu 2022. Celková dotace programu pro rok 2022 činí 1 000 000 Kč, hodnocení žádostí dle stanovených kritérií bude provádět Výbor.

g) Reprezentace Ústeckého kraje na akcích národnostních menšin

Významným úkolem předsedkyně Výboru je reprezentovat Ústecký kraj na akcích a setkáních pořádaných jednotlivými národnostními menšinami žijícími na území kraje, případně akcích týkajících se národnostních menšin pořádaných v jiných krajích či na celostátní úrovni. Přestože možnost setkávání byla zejména v první polovině roku omezena opatřeními proti šíření nemoci covid-19, zúčastnila se předsedkyně v roce 2021 řady akcí pořádaných národnostními menšinami a jejich spolky. Za všechny je možné jmenovat oslavu Dne sv. Cyrila a Metoděje a Dne slovanské kultury v moravských Mikulčicích (bulharská menšina, 22. 5. 2021), buddhistickou slavnost Vu Lan v Mostě (vietnamská menšina, 21. 8. 2021), romský festival v Ústí nad Labem (romská menšina, 19. 9. 2021), konferenci k tématu integrace národnostních menšin v evropském kontextu organizovanou Shromážděním německých spolků v ČR v Praze (německá menšina, 15. 10. 2021), představení buddhistického centra Pagoda v Mostě (vietnamská menšina, 22. 10. 2021), Katalinské setkání Maďarů Ústeckého kraje a Saska (maďarská menšina, 23. 10. 2021) či česko-slovenské setkání na zámku v Trmicích u příležitosti Dne vzniku samostatného československého státu (slovenská menšina, 29. 10. 2021). Dne 4. listopadu 2021 se předsedkyně zúčastnila 20. setkání národnostních menšin a konference Reflexe a výhledy národnostních menšin pořádaných Domem národnostních menšin, o.p.s. a Výborem pro národnostní menšiny zastupitelstva hlavního města Prahy.

3. Závěr

Dle názoru předsedkyně sledované období ukázalo, že existence Výboru je opodstatněná, neboť je významnou platformou pro prezentaci a podporu aktivit desítek tisíc obyvatel kraje hlásících se k jiné národnosti než české (započítáme-li osoby romské etnicity a cizince, kteří jsou součástí zejména vietnamské a ukrajinské komunity, jedná se potenciálně až o 10 % obyvatel kraje). Pro následující období plánuje Výbor podporu národnostních menšin a spolupráci s nimi systematizovat a dále rozvíjet, a to za aktivní účasti jejich zástupců.